

CHRYSĆCIJANSKAJA DUMKA

BIELARUSKI CASAPIS — VYCHODZIĆ TRY RAZY Ź MIESIAC: 1, 10 i 20.

№ 2 (186)

Vilnia, 3 studzienia 1939 h.

Hod XII.

SPATYKAJUČY NOVY HOD...

Adyžoŭ stary hod, nastupiŭ novy. Što daŭ nam stary i što niasie novy?

Praŭda, stary hod nia byŭ dla nas łaskavy, ale nia byŭ i zmanavany. Za minuty stary hod biełaruskaja vioska nia mała pastupiła ŭ pierad u svajej biełaruskaj šviedamaści, u biełaruskaj hramacie i kultury.

U hetym-ža kirunku pavinna raźvivacca biełaruskaja praca i ŭ hetym Novym Hodzie. Kažam — pavinna, ale ci tak budzie sapraŭdy — Boh viedaje. U kožnym wypadku natužym usie svaje siły, kab praca naša dalej płodna raźvivatasia ŭ biełaruskim nacyjanalnym kirunku. Służyć hetaj spravié—najvialikšaje zadańnie našaha časapisu. I pad hetym uzhladam zrobim usio ad nas zaležnaje.

Na žal užo spraŭdziłasia pahavorka, što čaťaviek stralaje, a Boh kuli nosić. My padali da viedama svaič čytačoŭ i ahułam usi ch biełarusaŭ, što ŭ hetym novym hodzie „Chr. Dumka“ budzie vychodzić štotydnia. Tymčasam z vialikim žalem ciapier musim henuju svaju zajavu adklikać z niezaležnych ad nas pryčyn. Vysyłka z Vilni vydaŭca našaha časapisu i hałošnaha supracošnika ks. Ad. Stankieviča, a tak-ža vysyłka z tej-ža Vilni viedamaha dziejača i kulturnika inž. Ad. Klimoviča, jaki tak-ža niamała pamahaŭ nam u pracy, nie dazvalaje nam datrymać svajho slova. Voš-ža naš časapis, jak i ŭ minuty hodzie, bu-

dzie vychodzić try razy Ź miesiac z miesiačnym dadatkam „Zorka“. Tyja-ž našy padpiščyki, jakija pryšli nam padpisku na tydnievik i hetym buduć pakryŭdžany, niachaj pišuć da nas, a my im tuju ich nadvyšku zarachujem na buduči hod, abo vyšlem za heta jakich-niebudź biełaruskich knižak.

I dalej naš časapis budzie biezpartyjny, ahulna-biełaruski. Ni ŭ jakija palityčnyja plany, ni ŭ jakija sprečki z inšymi biełaruskimi časapisami i dalej uvachodzić nia dumajem, i dalej budziem budzić biełaruskiju narodnuju dumku, šyryć pasiarod šyrokich biełaruskich masaŭ rodnuju knižku, razbudžać i padtrymlivać ŭ biełaruskim narodzie rodnuju kulturu.

Drukavać budziem naš časapis i łacinkaj i hraždankaj, pavodle taho, jak chto da nas budzie pisać.

Rabić-ža hetak budziem u imia bratniaj zhody Bielarusau katalikoŭ i pravasaŭnych, u imia adzinstva biełaruskaha narodu.

Usia-ž hetaja naša praca budzie apiracca na asnovach chryščijanstva. My dobra viedajem, što tyja sučasnyja kirunki, jakija imnucca zaŭladać dušoj čaťavieka i padparadkavać jaje roznyim palityčnym metam, žjaŭlajucca vialikimi vorahami čaťavieka adzinki, a tak-ža i narodaŭ. Najvyšejšaja vartašć čaťavieka ahułam, — heta jaho volnaja duša, majučaja volny dostup da adviečnaj krynicy svajho bytu, da Boha. Hvarancyjaj-ža hetaha jošć Chryščijanstva. Sańnia bolš jak kali jaŭna bačym, što tolki Chryščijanstva žjaŭlajecca adzinaj i nieparušnaj padporaj praŭdzivaha i poŭnaha žyćcia, a tak-ža pravoŭ adzinki i narodaŭ.

Voš-ža z hetkimi bolš-mienš namierami prystupajem da pracy ŭ hetym Novym Hodzie. Ci vykanejem ich, — budzie zaležyć ad da-lejšaha mataryjalnaha i maralnaha padtrymańnia nas z boku našaha sialanstva i intelihencyi.

Dyk z Boham da pracy!...

На выбары ў сельска-грамадзкія рады!

БЕЛАРУСЫ! Пры адсутнасці беларускіх гаспадарчых і культурных арганізацыяў мы musім сваю грамадскую ўвагу і энэргію ськіраваць на тэрыторыяльны самаўрад — на сельска-грамадзкія, валасныя і павежавыя рады.

Цяпер адбываюцца выбары сельска-грамадзкіх радных. На гэтыя выбары беларускія выбаршчыкі павінны звярнуць асаблівую ўвагу. Гэта першая і вельмі важная ступень выбараў у тэрыторыяльны самаўрад. Ад гэтых выбараў цалком залежны рэзультаты выбараў валасных і павежавых радных.

Дык усе на выбары! Беларускія радныя павінны заняць належнае месца ў сельска-грамадзкіх, валасных і павежавых радах!

27666
123670

Вysialeńnie ks. Ad. Stankieviča i inż. Ad. Klimoviča

Pa zahadu Vilenskaha Vajavody 27 śnieжня 1938 h. vysieleny z Vilni bielaruskija dziejačy ks. Adam Stankievič i inż. Adolf Klimovič.

Ks. Ad. Stankievič vyjechaŭ u Slonim, dzie časova pasialiŭsia, a inż. Ad. Klimovič vyjechaŭ pakulšto ŭ Varšavu.

Vilenskija bielarusy pravodzili abodvych vysialencaŭ i na vakzale, prad adjezdami, čula z imi razvitvalisia. Bielaruskija žančyny i moładź, na vakzale, padali ks. Stankieviču i inż. Klimoviču vialikija bukiety żyvych krasak, apajasanyja bielaruskimi nacyjanalnymi bielačyrvona-biełymi istužkami, na jakich vyšyty adpaviednyja napisy.

Adnačasna vysieleny i viedamy ks. Uład. Tałočka.

Ks. Ad. Stankievič

Užo daŭno ksiondz Adam Stankievič viedamy Bielaruskamu narodu. U 1922 h. narod vybraŭ Jaho svaim pastom u Varšaŭski Sojm dzie ks. Stankievič davier narodu apraŭdaŭ. Ab zasluhach ks. Stankieviča dla narodu śviedčyć jahonaja praca. Ks. Ad. Stankievič u bielaruskim hramadzianstvie zajmaje pieradavoje i duchova-pavadyrskaje stanovišča.

Inż. Ad. Klimovič

Na nivie bielaruskaha adradžeńnia inżynier Adolf Klimovič viedamy daŭno. Jašče budučy studentam Praskaha Universytetu (u Čechaslavačynie) pačau Jon pracavać dla narodu. Pa skančeńni studyjaŭ inż. Klimovič ad 1928 h. biezpraryŭna pracuje ŭ Kraju, u bielaruskich arhanizacyjach i bielaruskim vydaviectvie. U hierarchii bielaruskaha hramadztva inż. Ad. Klimovič zajmaje vysokaje stanovišča.

Ks. Uład. Tałočka

Bielarusy ab ksiandzu Uładyslavu Tałočku dahetul vielmi mała što čuli. A Jon siarod nas daŭno żyvie i dobra pracuje. Ks. Tałočka heta typovy i čysta bielaruski charakter. Heta čalaviek zachodnia-eŭrapejskaj kultury. Žyćciovaaja linija hetaha čalavieka — katalickaja. Praŭda i spraviadlivaść u hetaha ksiandza stajać na pieršym miescy.

З царкоўнага жыцьця

(Польскае праваслаўе, хіротонія двух епіскапаў, устанаўленьне платы праваслаўнай ерархіі і становішча Беларусаў)

I.

Дасюль усе прывыклі ўважаць праваслаўе рэлігіяй усходніх і паўдзённых славянаў. У граніцах Польскай Рэчыпаспалітай даўней і цяпер праваслаўе лічаць верай „крэсовых“ нацыянальных меншасцяў — Украінцаў і Беларусаў. Аб тым, што можа быць польскае праваслаўе, ніхто ня ўмеў і падумаць. Тымчасам дайшло й да гэтага.

У Горадні знайшлася групка „prawosławnych polaków“, аб каторых у свой час шырока пісала беларуская прэса, і пачала круціць калясо гісторыі ў адваротны бок — пачала ўстанаўляць „польскае праваслаўе“. Паўстае ў 1937 г. таварыства „Dom Polaków wyznania prawosławnego im. króla Stefana Batoryego w Grodnie“, якое імкнецца — аб'яднаць усіх праваслаўных палякоў Горадзеншчыны, каб вырабляць у іх „świadomość narodową“. Пасьля гэтага, дзеля шырэчай дзейнасьці, з багаславенства мітрапаліта Дзяніса, сарга-

АД. СТАНКЕВІЧ

ХРЫСЬЦІЯНСТВА І БЕЛАРУСКІ НАРОД

(У 950-ыя ўгодкі Хросту Беларусі: 988/9—1938/9)

I

Веліч і значэньне Хрысьціянства

Сонца й жыцьцё. Хрысьціянства і душа чалавека. Хрысьціянства й культура. Хрысьціянства панад часам і прасторам. Агульнае значэньне Хрысьціянства. Скромная гэтая праца — у часьць 950-годзьдзя Хросту Беларусі.

Сонца — яго сьвет і цяпло — зьяўляецца першай і найважнейшай умовай жыцьця на сьвеце. Без яго быў-бы застоў і бязладзьдзе. Бяз сонца ня можам мы сабе і прадставіць жыцьця ў прыродзе. Дзеля-ж гэтага яно шчодрата дарыць сваімі дзіўнымі дарамаі ўсю прыроду, ня вылучаючы і чалавека. Яно на ўсіх і на ўсё сьвеціць, усіх і ўсё грэе, яно ўсіх і ўсё сваім цяп-

лом і сьвятлом пранікае, паклікае да жыцьця і ўсяму жывому стварае ўмовіны, у якіх яно можа жыць, разьвівацца і гэтак спаўняць сваю таёмную жыцьцёвую ў прыродзе мэту. Так дзіўна ёсьць шчодрым сонца, што яно і тады дарыць нас сваімі дарамаі, калі мы гэтага не ўважаем і не спасьцерагаем і аб гэтым ня думаем. Яно разсеяна ў прыродзе, яно там існуе спосабам нават таёмным, укритым. Бо-ж і агонь, які чалавек у рознай форме і розным спосабам дабывае на свае жыцьцёвыя патрэбы, — гэта ўкрытае сонца. Толькі да таго не даступныя дары сонца, хто ад яго хаваецца.

Тое, што наглядаем у адносінах сонца да прыроды, мае дзіўнае падабенства, аналёгію ў адносінах Хрысьціянства да душы чалавека, у адносінах да яго духовага жыцьця. Нікога яно ня вылучае, ад нікога ня крыецца, прад нікім не зачыняе сваіх дараў, усім сьвеціць, усіх і ўсё грэе. Ня было і няма на сьвеце такой тэорыі, такой навукі, такой духовай тэорэтычнай сыстэмы, якая была-б так унівэрсальнай, і так

нізаваны ў Горадні місыйны „Prawoslawny Instytut Naukowo-Wydawniczy“. Беластоцкі ваявода зарэстраваў „Instytut“ як праўна-асабовую арганізацыю. Сьв. Сын-нодзацьвердзіў статут „Instytutu“. „Instytut“ мае выдаваць рэлігійна-багаслоўскія падручнікі, малітаўнікі, абразы і г. д. Горадзенскі „Instytut“ нядаўна выдаў брашуру „Głos Prawosławia“ (11.XI 1938), у якой самыя толькі загалоўкі артыкулаў кажуць, што гэта голас „польскага праваслаўя“. Не адрэчы адзначыць, што гэты „Instytut“ выдаў і „Kalendarz Prawosławny na 1939 rok“. Ужо (3.V. 1938) заложана ў Горадні новая, чыста польская, праваслаўная царква. Зразумела, што і сьвяшчэньнікам у гэтай новай польскай царкве будзе асоба польскай нацыянальнасьці. Магчыма, што гэтая польская праваслаўная царква будзе і пад уладай праваслаўнага епіскапа польскага паходжаньня.

II.

У днях ад 26 да 29 лістапада 1938 г. адбылася ў Пачаеўскай Лаўры хіротонія б. вайсковых капэлянаў а. Штрэтэра і а. Семашкі, каторыя прызнаюць сябе палякамі, у праваслаўных епіскапы. Кандыдаты ў епіскапы прынялі 12 лістапада манахэства: сьвяшч. Штрэтэр пад ім'ям Цімафея, а сьвяшч. Семашка пад ім'ям Матвея; на другі дзень бы-

лі яны ўжо архімандрытамі. Акт хіротоніі дакананы самім мітрапалітам Дзянісам у прысутнасьці ўсіх епіскапаў. Новы епіскап Цімафей Штрэтэр назначаны вікарным епіскапам у Варшаўска-Холмскую епархію, а еп. Матвей Семашка вікарным епіскапам у Віленскую епархію.

Нованазначаны епіскап Матвей Семашка ў Вільні да духавенства і ў царкве да народу першую сваю мову гаварыў польску.

III.

Дэкрэт Прэзыдэнта Рэчыпспалітай, які ўстанаўляе праўнае палажэньне Царквы ў дзяржаве, вызначае так-жа й плату праваслаўнай царкоўнай ерэрхіі. Мітрапаліт, апрача 180 гактараў зямлі, а епіскапы, апрача 150 гактараў зямлі, будуць атрымліваць з дзяржаўнага скарбу гэтую плату:

1) Мітрапаліт на сваё ўтрыманьне і ўтрыманьне свайго дому мясячна — 1,875 зл., 2) епіскап на сваё ўтрыманьне і ўтрыманьне свайго дому мясячна — 1,200 зл., 3) епіскап-вікарны мясячна — 500 зл., 4) дырэктар мітрапалітальнай канцэлярыі — 500 зл., 5) сэкратар Кансысторыі — 250 зл., 6) сябры Кансысторыі — па 225 зл.

Дэкрэт Прэзыдэнта стаіць на становішчы, што Праваслаўная Царква ў Польшчы — гэта поль-

ская царква і гэтак яе ўсюды называе — „Polski Autokiefaliczny Kościół Prawosławny“.

* * *

Беларусы праваслаўнай царкоўнай уладзе ў Польшчы часта ставілі свае дамаганьні — беларускае арганізаванае грамадзянства, царкоўныя дзеячы і праводжаныя ніжэйшым духавенствам міране, нямала падалі Мітрапаліту і епархіяльным епіскапам усялякага роду пісьменных дамаганьняў *увядзеньня ў царкоўна-рэлігійнае жыцьцё Беларусаў іх роднай, беларускай мовы.*

У пастановах Б.Н.А. апсшніх часоў (камунікат № 8 з 18.IX.1938, другое выданьне пасьяла канфіскаты) зваччываецца ўвага на:

„патрэбу правядзеньня беларусізацыі ў праваслаўным царкоўна-рэлігійным жыцьці на землях заселеных Беларусамі ў царкоўных пропаведзях і агулам у навучаньні рэлігіі“.

На гэтым становішчы стаяць Беларусы — беларускае арганізаванае грамадзянства, беларускія царкоўна-праваслаўныя дзеячы, радавое праваслаўнае беларускае духавенства і міране.

Сідарчук.

разам індывідуальнай, так проста і так складанай, так звычайнай і так бяздонна глыбокай, так блізкай і так далёкай, так чалавечай і так разам надчалавечай, так штодзеннай і так вечнай, як навука ўбогага Назарэйчыка Ісуса Хрыста. Хрысьціянства толькі да таго не дастаецца і не пранікае, хто сьведама яго ня хоча і сьведама ад яго стараніцца. Але і гэтка, ня сьведама для сябе, як-жа многа карыстаюцца дарамі Хрысьціянства, аддыхаюць ім, яго вечна жывымі сокамі кормяцца! Нават самыя ярыя яго ворагі ня могуць выйсьці з арбіты яго ўплываў і як-жа часта самі да таго-ж імкнуцца, што прыносе Хрысьціянства і з чым яны борацца. Ці-ж лятученьні марксістаў аб справядлівым, без дамешкі крыўды, сацыяльным на сьвеце ладзе ня ёсьць адгалоскам Хрыстовага валадарства?!

Вялікае значэньне Хрысьціянства ў духовым жыцьці чалавецтва. Сьведча аб гэтым уся гісторыя людзкой культуры. Дайшлі да нас быткі культуры клясычнай — скарбы старадаўнай

навукі і мастацтва, бо гэта ўсё перахаваў Касьцёл і абараніў, каб ня знішчылі дзікія народы, што падчас вандроўкаў нахлынулі на Эўропу. Ды касьцёл не агранічыўся абаронай і перахоўваньнем гэных забыткаў — ён гэта ўсё разьвіваў і дапаўняў і на гэтым тварыў ужо сваю хрысьціянскую культуру. Чым быў Каталіцкі Касьцёл для культуры ў Зах. Эўропе, тым была Праваслаўная Царква ў бліжэйшай Азіі і на ўсходзе Эўропы.

Айцы Царквы-Касьцёла, як усходнія, так і заходнія: Клемэнс Александрыйскі, Тэртульян, Орыгенэс, Атаназы, Базыль Вялікі, Рыгор з Нісы, Рыгор з Наз'янзу, Геронім, Аўгустын і інш., як-жа прыгожа ператварылі ў духу хрысьціянскім галоўныя прынцыпы грэцкіх і рымскіх філязофаў! Было так-жа Хрысьціянства крыніцай натхненьня і арыгінальнай філязофіі. Прыкладам гэтага між іншым зьяўляецца ў сярэднявеччы такі волат філязофічнай думкі, як сьв. Тамаш Аквінскі, а з новых вялікі расейскі хрысьціянскі мысьліцель Уладзімер Салаўёў.

Što pišuć hazety?**Ab biełaruskaj prablemie**

„Palityka“ (№ 29 z 25.XII.1938) zmiáščaje artykuł Severyna Vystoucha ab biełaruskaj prablemie, u jakim, miž inšym, napisana hetak: „Dvaccać hadoŭ polskaj dziaržaŭnaści na jaje Uschodnich Ziemiach — heta dvaccać hadoŭ eksperymentaŭ u halinie nacyjanalnaj (narodowościowej) palityki ahałam, a adnosna Bielarusau asabliva.

„Urad i centralnyja ŭłady ŭ Varšavie sapraŭdy nikoli nie zdabyliša na nijaki bolš abdu-many plan biełaruskaj palityki. Vyrašali hetuju spravu pieradajučy jaje ŭładam na miascoch... Hetaja palityka ŭ zaležnaści ad pahladaŭ paasobnych „władarzy“ raščapiłasja nia tolki na paasobnyja vajavodztvy, ale dalej — na paviety i vołaści“.

Na naš pahlad, miascovyja — vajavodzkija, pavietavyja i navat valasnyja — ŭłady ŭ pastupaŭni adnosna Bielarusau i ahałam biełaruskaj spravy kirujuca nia tolki svaimi pahladami, ale pradusim pavodle abdu-mana-ha planu centralnych ŭladaŭ u Varšavie.

Litoŭski časapis papolsku

„Lithuanica“. Pad hetkim zahałoŭkam pačynaje vychodzić u Varšavie litoŭski časapis papolsku. U numary 2 hetaha časapisu za śniežań 1938 h. adznačana nastupnaje:

„Kali šukaješ pieršaha numaru našaha časapisu, dyk viedaj, što jaho nia znajdzieš. Praŭda, № 1 „Lithuanica“ vydany, ale na samym pačatku časapis skanfikavany... Musim hazetu vydavać nie palitoŭsku... Pačynajem vydavać časapis papolsku... „Lithuanica“. Pad hetkim nazovam dva litoŭskija araplany pieralacieli praz Atlantycki akijan. I my puščajem časapis „Lithuanica“ (litoŭščyna) ŭ šyrokii šviet, kab pieralacieŭ uzburanyja chvali akijanu nienaviści narodaŭ, kab pieramoh ūsialakija pieraškody i zlučyŭ dva šviety: „naš“ i „vaš“. Praz „Lithuanica“ zbližimsja z inšymi narodami ŭ Polščy. Chočam paznajomić z žyćciom Litoŭcaŭ nia tolki Palakoŭ. Pradstaŭlajemsja i praciahvajem ruku da inšych nacyjanalnych mienšaściaŭ u Polščy. Spadzi-jomsja, što znajdziem supolny jazyk i pačniom supolnymi silami budavać našaje zaŭtra. Kali my ūmieli karysna supracoŭničać u minuščynie, dyk lohka dojdziem da suładu ciapier...

„My prakanany, što narody żyvučy ŭ susiedztvie pavinny i mohuć žyć suładna“.

Biazumoŭna, što narody, asabliva żyvučy ŭ susiedztvie, pavinny žyć suładna. A kali budzie śviedamašć hetkaj patreby, dyk jana sapchnie na bok usialakija pieraškody z šlachu dobrasusiedzkaha sužyćcia.

Nacyjanalnaja prablema na Paleśsi

„Polonija“ z 11.XII.1938 h. zmiáščaje artykuł, u jakim abhavarvaje pracis palanizacyi Paleśsia, padajučy hetkija dadzienyja: „Pierapis nasielnictva z 1931 h. padaje na Paleśsi 1.131.900 žycharoŭ, z jakich zapisana: Palakoŭ — 164 000, Bielarusau — 75.000, Ukraincaŭ — 54.000, Ruskich — 16.200, Niemcaŭ — 1.000, Žydoŭ — 113 000 i h. zv. „tutejšych“ (palašukoŭ) — 708.200 asob.

— Hetaja masa nacyjanalnaśviedamych „tutejšych“ — heta syry matarjał padatny na ūsialaki nacyjanalny eksperyment. Paśladoŭnaj pracaj možna z ich zrabić Bielarusau, Ukraincaŭ abo Ruskich. Ale (pieradajom dasłoŭna) na ščaście hetuju praŭdu zrazumieli rašajučyja dziejniki na Paleśsi i tasujuć adnosna palašukcŭ takuju palityku, jakaja praz polskuju školu i pazaškolnaje ūzhdavaŭnie pastupova pierarablaje maładoje pakaleŭnie palašukoŭ na Palašukoŭ — Palakoŭ“.

Hetak vyrašajecca nacyjanalnaja prablema na Paleśsi pavodle polskaha časapisu „Polonija“. Ab hetym piša i orhan „Str. Ludovaha“ — „Piast“, jaki dakavaje, što hetuju rabotu pravodzić najbolš polskaje vučycielstva, pieravažna z zachodniaj Polščy.

Агулам найвялікшыя мысьліцелі і мастакі слова, гукаў і формы чэрпалі сваё натхненьне з Хрысьціянства. Штож-бы асталося напрыклад з Гетавага Фаўста, калі выкінуць з гэтага твору ўсе хрысьціянскія (каталіцкія) элемэнты? А штож-бы асталося ў найвялікшых галерыях сьвету, калі-б з іх забраць усе шэдэвры рознага роду мастацтва, якія створаны пад уплывам Хрысьціянства?

Як-жа абяднеў-бы Беларускі музэй, калі-б забраць з яго забыткі, якія стварыла хрысьціянская ідэя? Не пазнаў-бы тады яго і ягоны тварэц: закладчык і сабіральнік Іван Луцкевіч. Як-жа зьбяднела-б наша мастацтва, калі-б забраць ад яго хрысьціянскую архітэктур, разьбу, малярства? Як-жа выглядалі-б сяньня гарады, як на захадзе Эўропы, так і на ўсходзе, калі-б забраць з іх мастацкія касьцёлы і цэрквы, вобак якіх павырасталі чыны хрысьціянскай асьветы і дабрадзейнасьці: школы, шпіталі, прытулкі. Няма бадай ніякай галіны культуры, дзе-б Хрысьціянства ня выказала свайго творчага,

дадатняга ўплыву.

Сьнежныя высокія горы, здаецца, усьцяж падымаюцца вышэй у меру таго, як мы ад іх далей адходзім. Па іх мы ар'ентуемся ў дарозе, яны ўсьцяж прад нашымі вачыма. Так і з Хрысьціянствам: мінаюць вякі, праносяцца яны часта над чалавецтвам, як буры вялікія, якія выварачваюць уверх дном і нішчаць народы, дзяржавы, выказваюць аджытасьць і недарэчнасьць сыстэмаў чалавечай мудрасьці, руйнуюць грамадзкі, часта вякамі ўстаноўлены і традыцыйны асьвячаны, грамадзкі лад. А Хрысьціянства, у гэтай завярсе, з пад гэтай руіны і грузаў, выглядае яшчэ больш прынадным, яшчэ больш сьвежым і новым, яшчэ больш жыцьцетворчым. Зуб часу, які ўсё зьдае, руйнуе і зьмяняе, Хрысьціянства не датыкае — яно над час і над прасторы. Яно, як тыя высокія беласьнежныя горы, яшчэ больш высокім і стройным нам прадстаўляецца, чым далей у часе і прасторы ад нас адыходзе.

У 1938-39 годзе спаўняецца 950 гадоў, як

Біларуская хроніка

З выдывецкае нивы. Апошнімі днямі ў Віліні выйшлі з друку наступныя кніжкі:

Кс. Ад. Станкевіч—Біларускі Хрысціянскі Рух. Адабітка з „Chr. Dumki.“ Віліня 1938. Кніжка мае 280 баčын. Цана 2 zł.

Teodor Iljaszewicz — Drukarnia Domu Mamoniczów w Wilnie. Выд. Т-ва Навуковае Памачы ім. Е. і Е. Врублеўскіх. Жош хета магistersкая праца вядомага біларускага паэта Чв. Ілжаўеўіча.

Dr. Stanisław i dr. Jadwiha Hrynkievičy — Rady chvorym i zdarovym. Кніжка ІІІ. Адабітка з „Ślachu Moładzi.“ Віліня 1938. Баč. 80. Цана 50 hr. — Цвіеš матаржаł хетаяе карыснае кніжкі—артыкулы аб хыгіеніе, розных хваробох і практычныя лекарскія рады друкаваліся летаš у „Śl. Moł.“

„Садоўніцкая чытанка“. Рад такім назовам біларускі хаспадарскі часопіс „Самаромач“ выдаў зборнік артыкулаў аб хадваўні садовых дрэваў, аб дахладзіе іх і абароніе ад усіалакіх шкоднікаў. Зборнік мае 84 баčыны і змяшчае 20 артыкулаў з халіны садоўніцтва, сярод якіх жош міž іншым артыкулы вядомага біларускага садавода Івана Сікоры, а так-жа інж. А. Клімовіча. Кніжка бахата ілюстраваная і каштуе 1 zł.

Ścienki da біларускіх календароў. Біларуская кніжарня „Пахонія“ ў Віліні хетымі днямі выдала новыя ścienki да адрыўных календароў з падабізнамі біларускіх паетаў, пісьміеннікаў, дзіеячоў, а так-жа з біларускімі кражавідамі. Міž іншым жош ścienki з падабізнамі: J. Коўаса, Ів. Łuckіевіча, Кастусіа Каліноўскага, П. Кречеўскага, М. Маšары, Fr. Балушевіча, М. Нікіфароўскага, а так-жа з репрадукцыямі абразоў біел. мастакоў: П. Сіархіевіча і J. Драздоўіча. Жош ścienki і з сценаж з біел. балету „Jurje.“ Кажная ściенка з тэктуры, з прыхожымі рознакалорнымі ўзорамі. Цана ściенак па 10 hr. Халоўны склад: Біел. Кніжарня „Пахонія“—Віліня, Завалнага 1.

Біларускія скаўты развівајуца. 19.XII 38 у 10-тај Дружыніе Біларускіх Скаўтаў у Віліні адабылася прысяга і раздаўніе скаўцкіх крыжоў новым біларускім скаўтам. На ўрачыстаці хетая былі: камандант Віленскага Скаўцкага Вокруха, дырэктар Біларускага Хімназіі, пры јакоеј хеная біел. скаўцкая дружына існуе, і прадстаўнікі Хуртка Прыјациелаў Біел. Скаўтаў.

Маляды біларускі этнолох. Надоваічы кончыў Віленскі Універсітет храм Марјан Піаціукіевіч і атрымаў тытуł магстра філозофії

з халіны этнологіі — навукі аб народных культурох.

Ліквідация астакаў біларускіх хімназіјаў у Латвіі. У Латвіі ходзіац віесткі, што ў 1939 г. мае быц зліквідаваны біларускі камплект (філіја) пры 2-хој Дзіаржаўнај Хімназіі ў Дзвінску. Паšла хетая астаніеца ў Латвіі толкі адна біларуская пачаткавая школа ў Рызіе. Треба віедац, што пакул улада ў Латвіі нія была ў руках цапіераšніага дыктатара Карала Улманіса, біларусы міелі там 2 біларускія хімназіі, вучыцелскія курсы і 47 пачаткавых школаў. — Нія хледзіачы на варожыа адносіны латвіјскае ўлады да біел. адрадзэнскага руху, біларусы ў Латвіі цвіорда трымajúца свае нацыаналнасі, ніе зракуча јаяе ніколі і јак мохуц працујц на біел. адрадзэнскај нівіе.

Біларусы ў Літвіе. — Біел. Культ. Т-ва јадзіла 3.XII.38 у Каўнасіе біларускују веčарыну-бал.

Біларусы ў Францыі. Біларуская еміхрарыја ў Францыі прајоўлаје штораз боłшују дзіејнасц. Ужо пару ходоў працује сярод біларускіх еміхрартаў біел. культ. аханізарыја „Чаўрус.“ Ніадаўна-ж у Парыжы паўстаła Біларуская Жаночаја Храмлада ім. Алојзы Паšкіевічанкі—Ціоткі. Храмлада 11.XII. 38 г. јадзіла ў Парыжы веčарыну з біел. канцертам, декламарыјама і танцама.

Хрысьціянства паявілася на землях беларускага народу. 988-9-ы год нашай эры ёсьць тым годам, калі над Беларусыяй зазьялі сьветлыя касулькі Эвангелья, нясучы нашаму народу новую эру, новую праўду, новае жыцьцё, нясучы культуру.

Вось-жа дачакаліся Беларусы вялікага юбілею — 950-годзьдзя свайго хрышчэньня. Сьвяткуем мы гэты вялікі юбілей, на жаль, толькі тут, па гэтай старане савецка-польскай граніцы, бо там, у БССР, сьвяткаваць гэтага юбілею ня можна, так як ня можна вызнаваць, верыць і служыць Хрысту, ня можна там усяго гэтага, бо там — о, іронія! — «найбольшая на сьвеце свабода, бо там найідеальнейшая на сьвеце дэмакратыя!» Дык тым больш шчыра і хоць скромна, але з вялікай верай і любоўю сьвяткуем мы тут гэты так вялікі, гэты так рэдкі юбілей.

Гэтыя 950 гадоў існаваньня ў нас Хрысьціянства вымагалі-б іншага адзначэньня, як гэта скромная наша праца, але на нішто іншае яшчэ сяньня мы здабыцца ня можам. Цэлыя агра-

мадныя тамы трэба было-б пісаць, каб хоць збольшага адзначыць: догматычна-рэлігійныя, нацыянальныя, культурныя, грамадзкія, этычныя і інш. цэннасьці, якія беларускаму народу прынесла Хрысьціянства.

Пад подыхам хрысьціянскай рэлігіі і этыкі ажывілася і ўзбагацілася беларуская народная душа. Паўсталі хрысьціянскія сьвятыні, манастыры, школы, установы хрысьціянскай міласэрнасьці.

Зьмякчэньне абычаяў у народзе, спыненьне самаволі князёў, баярства і рыцарства, яўнае рашаньне важных дзяржаўных спраў на вечы і зьратаньне на ім-жа ў вадну сям'ю вышэйшых слаёў грамадзянства з народамі — гэта ўсё сацыяльныя плады сьв. Эвангеліі. І не дагадваюцца пэўне тыя Беларусы, якія сяньня вольна ці нявольна пакланяюцца Марксу, што гэта іх «вера»—гэта толькі далёкі-далёкі адгалосак, толькі жалосная карыкатура тых сацыяльных ідэалаў, якія прынесла Беларускаму народу Хрысьціянства.

Samaŕadavyja vybary

Ciapier adbyvajucca ũ Polskaj Rečypaspalitataj samaŕadavyja vybary. Hetyja vybary ũ hramadzkapalityčnym žyćci Rečypaspalitataj žjaŭlajucca wielmi važnym etapam. Samaŕadavyja vybary vyjaviać nastroj nasielnictva haradoŭ i siołaŭ, pakazvajućy hetym, kudy i jak moža być kiravany rul dziaŕžaŭnaj palityki. Vyniki vybaraŭ, jakija adbylisia 18 śniežnia 1938 h. u 57 haradoch i 6 000 sielskich hramadach, pakazvajuć, što nasielnictva hetych miestaŭ i siołaŭ vyjaŭlaje nastroj *narodaŭładztva* — žadaje svabody, hramadzkiej spraviadliwaści i kulturnaha žyćcia.

Pavodle padzielu mandataŭ, na padstvie vynikaŭ hałasavańnia, O.Z.N. pieramohi nie zdabyŭ.

U **Varšavie** na 100 mandataŭ O.Z.N. zdabyŭ 39, endekei — 11, P.P.S. — 27 mandataŭ, O.N.R. — 4 mandaty, Žydy — 19 mandataŭ.

U **Krakovie**: Chryścijanska-Nacvjanalny samaŕadavy front (u hetym O.Z.N.) zdabyŭ 23 mandaty, P.P.S. — 23, endekei — 12, Žydy — 14 mandataŭ.

U **Paznani**: Endekei — 52 mandaty, O.Z.N. — 19, P.P.S. — 1 mandat.

U **Łodzi**: P.P.S. — 32 mandaty, endekei — 18, Žydy — 17, Niemcy — 5 mandataŭ.

U **Toruni**: Endekei — 26 mandataŭ, O.Z.N. — 12. „Str. Pracy“ — 5, P.P.S. — 5 mandataŭ.

U inšych miestach i miastečkach taksama niama absalutnaj pieramohi taje ci inšaje partyi. U sielskich hramadach tak-ža nie prajavilasja siła tolki adnaje partyi.

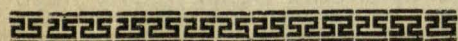
Pašla praviadzieńnia hetaj častki samaŕadavych vybaraŭ, hazety uradavaha kirunku ab nieisnavañni ũ Rečypaspalitataj uplyvaŭ mnohich partyjaŭ pišać pierastali. Fakty pačvierdzili inšaje.

U hetym m-cy majuć adbycca samaŕadavyja vybary ũ Haliččynie i Paznanščynie.

Usiakuju biełaruskuju knižku, **KALENDARY**, hazetu najtaniej i najchutčej dastaniecie ũ biełaruskaj

Kniharni „Pahonia“
Wilno, Zavalnaja vulica № 1.
Kataloh biełaruskich knižak, na žadańnie, vysyłajećca darma.

Dziaŕžaŭny budžet Polšcy ũ Sojmie i Senacie

Sojm i Senat razhladajuć ciapier zaprajektavany ũradam dziaŕžaŭny budžet na 1939 — 40 hod. Pavodle hetaha prajektu budžetnyja vydatki pradbačany na sumu **2.523.141.800 zł.**, u hetym 2 miljardy 482,507,000 zł. na vydatki zvyčajnyja i 34.400.900 zł. na nadzvyčajnyja i 6.193.800 zł. na daplatty niekatorym pradprijemstvam i dziaŕžaŭnym fabrykam.

Dachody pradbačany: 1.693.100.000 zł. biezpasednaha padatku, 105.056.800 zł. ad pradprijemstvaŭ i 725.016.700 zł. z dziaŕžaŭnych manapolaŭ.

Plan na 15 hadoŭ. Padčas dyskusii nad prajektam dziaŕžaŭnaha budžetu vicepremjer i ministar skarbu inž. Kviatkoŭski predstavii u Sojmie ũradavy plan dziaŕžaŭnaj haspadarki, atličany na 15 hadoŭ. Plan padzieleny na 5 etapaŭ: 1) ad 1939—1942 — razbudova dziaŕžaŭnaj abaronnaści, 2) ad 1942—1945 h. — razbudova kamunikacyi, 3) ad 1945—1948 h. — razbudova ziemlarobstva i padniaćcie narodnaj ašviety, 4) ad 1948—1951 h. — razbu-

dova promysłu, 5) ad 1951—1954 h. — adnalitaje ũnarmavańnie zachodniaj z uschodniaj čašciej Polšcy.

Plan davoli šyroki i rozmašysty, ale vykanańnie jaho patrabuje mnoha hrošaj i šmat vytryvajaj pracy.

O.Z.N. ab žydoch. Pasly O.Z.N-u na čale z hien. Skvarčynskim padali ũ Sojmie interpelacyju, u jakoj damahajucca ad uradu enerhičnaha i ũsiestaronnaha pastupańnia dziela žmienšańnia liku Žydoŭ u Polšcy. Interpelanty damahajucca zarhanizavańnia masavaj emigracyi żydoŭskaha narodu z Polšcy.

Polska-litoŭski handlovy dahavor

Polšč i Litva 22.XII.1938 h. zaklučyli handlovy dahavor. Hety dahavor maje ũnarmavać haspadarčyja suadnosiny miž Polščaj i Litvoj. Dahavor dakładna rehu-

systemu ũzajemnaha tranzytu i transportu z Polšcy vodnym i čyhunačnym šlacham u kirunku litoŭskaj prystani ũ Kłajpedzie.

Znak polska-litoŭskaj pryjaźni

U pačatku śniežnia 1938 h. PAT — polskaja telehraficznaja ahienyja — padala kamunikat ab adčynieńni litoŭskaha muzeju ũ Vilni. Heta aznačała adkryćcio zakrytaha polskaj administracyjnaj uladaj Litoŭskaha Navukovaha T-va, katoraje šmat nahramadzila muzejnych cennaściaŭ.

ũzradavanyja vilenskija litoŭcy — padaje „Lithuanica“ — vyde-

lehavali b. staršyniu zakrytaha Litoŭskaha Navukovaha T-va ks. dr. R. Viskanta ũ Varševu, kab dakładna daviedaŭsia ab hetym. Ks. Viskant byŭ u Ministerstvie ũnutranich Spraŭ, byŭ u Administracyjnym Trybunale i ničoha kankretnaha ab Lit. Navuk. T-vie nie daviedaŭsia. Hetu spravu, byccam, vyrašyc sam Vilenski vajavoda.

Polska-savieckija suadnosiny

ũžo namiačajucca znaki palepšanych suadnosinaŭ miž Polščaj i savieckaj Rasiejaj. ũžo puščany panova mižnarodny ciahnik-ekspres na čyhunačnaj linii Kijeŭ-Zdołbunaŭ, jaki byŭ spynieni pašla incydentu z pažaram mie-

siacaŭ šeść tamu. ũzmocnieni handal, asabliva tranzyt. Mahčyma, što čaść savieckich tavoraŭ budzie nakiravana praz polskuju prystań u Hdyni. Žmianiŭsia i nastroj u hazetach: vyčuvajeccca, byccam, zamoŭkłaje pieramirie.

БЕЛАРУСЫ! Дамагайцеся навучацьня Вашых дзяцей у дзяржаўных пачаткавых школах пабеларуску. Гэткае сваё дамаганьне выяўляйце пісьменна на адпаведных дэкларацыях. Дэкларацыі за школу ў роднай мове, згодна з законам ад 31.VII.1924 г. (Dz. Ust. Rz. P. № 79, 1924) і распараджэньнем Міністэрства Асьветы ад 25.XI.1938 г. (Dz. Us. Rz. P. № 94, 1938), падавайце шнольным уладам да 10 студня 1939 г.

Pišmy ŭ hazetu:**Ab sielska-hramadzkih vybarach**

Horadnia. U niadzielu 11 śnieжня 1938 h. u niekatorych pavieciach Bielastockaha vajavodztva adbylisia vybary sielska-hramadzkih radnych. Treba skazać, što hetyja vybary prajšli cicha, biaz bolšaj prapahandy. A treba adznačyć, što samaŭradavyja vybary majuć vialikaje značeńnie dla miascovaha nasielnicтва. Ab hetym śviedčyć zacikauleńnie miascovych ludziej sielska-hramadzkaŭ i vałasnoj haspadarkaj. Žychary niekatorych viosak padčas vybaraŭ vyjavili vialikaje zaintarasaŭnie hramadzkiimi i narodnymi spravami.

U bolšaŭsi sielskich hramadaŭ vybary adbylisia biez hałasavańnia: nia było bolš śpiskaŭ kandydataŭ, jak pa adnym. Pryčyna hetaha takaja: bolšašć vybarščykaŭ nia zusim była aznajomlena z vybarnym zakonom, a „pavadyry“ i „kultur-trehiery“ staralisia tvaryć tolki adzin śpisak kandydataŭ. Tak jang i vyjšła — wybary ŭ sielska-hramadzkiije rady adbylisia pieravažna biez hałasavańnia.

Praŭda, kab zdavolić zacikaulenych vybarami ŭ siel-hramadzie stvareńniem adnaho śpisaku kandydataŭ, treba było „pavadyrom“ šmat rabić ustupak i šukać uhoďy z bolšašćiaŭ vybarščykaŭ, stavyačy ŭ śpiski kandydataŭ takich ludziej, prociŭ katorych nie vystupała-b bolšašć vybarščykaŭ. U bielaruskich sielskich hramadach na radnych vybrany bielarusy.

J. B—ski

„Stronictvo Ludove“ i my

Stonim. U vakolicach Stonima davoli husta pašyrajecca „Stronictvo Ludove.“ Praŭda, našaje sialanstva nia majućy svajej asobnaj arhanizacyi pryčylina adnosicca da „Stron. Ludovaha,“ a maładziejšyja ŭpisvajuca i ŭ siabry hetaj arhanizacyi. Na schodach i źjezdach „Stron. Ludovaha“ našyja pradstaŭniki niaraz damahalisia, kab hetaja polskaja partyja vydavała dla svaich siabroŭ bielarusau asobnuju hazetu — pabielarusku. Pavadyry „Str. Lud.“ kivali haŭovami, čvierdzili, što damahańni bielarusau previlynja i na schodach u bielaruskim asiarodździ nie zabaraniajuć bielarusam havaryć pabielarusku, ale bolš ničoaha. Sami ab bielaruskich spravach i ab patrebach Bielarusau ničoaha

Da viedama Bielarusau katalikoŭ

Nabaženstvy dla bielarusau katalikoŭ, pašla kaladnich śviat, pačnucca ŭ kaściele śv. Mikałaja ŭ Vilni ŭ niadzielu 8 h. m-ca. Imša, jak zaŭsiody, a 10 hadzinie. Padčas Imšy relihijnyja piešni pabielarusku, a pašla Imšy — bielaruskaje kazańnie.

Nabaženstvy dla bielarusau katalikoŭ u kaściele śv. Mikałaja ad 8 h. m. buduć adbyvacca pastajanna ŭ kožnuju niadzielu i śviata.

Z kaścielnaha žyćcia

60-ja ŭhodki śviatarstva śv. Ajca Piusa XI. Dnia 20.XII.1938 h. Papa Pius XI abchodziŭ 60-tyja ŭhodki śviatarstva. Z hetaj nahody adbylasia ŭ Vatykanie ŭ hety dzień *skromnaja* ŭračystašć.

Papieski nuncyj u Ŭsch. Haliččynie. Nadoviačy adviedaŭ Mitrapalita šeptycckaha ŭ Lvovie i inšych biskupaŭ u Ŭsch. Haliččynie papieski nuncyj u Varšavie Ks. F. Cortesi. Hetyja adviedziny vyklikali ŭ polskaj presie vialikaje ŭzvarušeńnie. Presa adznačyła, što pašla vystupleńnia ukrainskich pasloŭ u Sojmie adviedziny nuncyja majuć asablivaŭje značeńnie.

Padhatoŭka da prašledavańnia kaścioła ŭ Niemieččynie. Niemiecki ŭrad pryhataŭlaje zakon, jaki maje adnastaronna rehulavać adnosiny miž Katalickim Kaściołam i Niemieckaj dziaŭstavaj. Pavodle hetaha zakonu niemieckija biskupy buduć mahćy mieć znosiny z Apostalskaj Stalicaj tolki pad kontrolaj niemieckaha specyjalnaha ministerstva. Pracesii, pilihrymki, vydavietva katalickich hazetaŭ i ŭsialakaja relihijnaja prapahanda buduć zabaroniena. Katalickija klaštary buduć razahnany, a ich majemašć skanfikavana, i h. d.

nia kažuć i ničoaha nia pišuć u hazetach.

U spravach socyjalnych i ahułam haspadarčyich my—h. zn. siabry „Str. Lud.“ Stonimščyny—zusim zhadžajemsia z pavadyrami hetaj partyi, ale nijak nia možam zrazumieć ichniaha niamoha kivańnia haŭvoŭ i ŭporystaha maŭčańnia ŭ spraviu pačućcia nacyjanalnaj asablivašci Bielarusau. Biez naležnaha vyrašeńnia hetaj prablemy centralnymi orhanami „Stron. Ludovaha“ prapahandystam hetaj partyi ŭ bielaruskija masy niama z čym iści. Bielaruskija vydatniejšyja i ŭplyvovyja siabry „Str. Lud.“ hetkaha vyrašeńnia daŭno čakajuć. Ale ci dačakajuca?

Ul. Cimoch.

Ab hetym treba viedać zadoužanym sialanam

Pavodle h. zv. kanversyjnych dahavorau razložanə sialanam karotkaterminovy i vysokaapracentavany doŭh na 14 hadoŭ splaty. Hetkaja pieramiena daŭhoŭ z karotkaterminovyh na doŭhaterminovyja z abnižeńniem pracentu—heta i jošć kanversyja. Z kanversyi skarystała šmat našych sialan, jakija majuć bankovyja i inšyja padobnyja daŭhi. Heta vialikaja palohka dla sialan, bo razložany doŭh na doŭhija hady lahčej splaćyvać ad karotkaterminovaha. Treba tolki pilnavacca, kab nie prapuscic termin u ŭparu aplacić čarhovuju pracentuju abo kapitaŭuju ratu.

Zrozumieła, što śviedamyja prava kanversyjnaha zakonu splaćvajuć hetyja razložanyja daŭhi akuratna. Ale jošć i takija, što rataŭ u paru nia placiać. Dyk voš chočam hetym žviarnuć uvahu, što prapuskaniem terminu splaty raty možna skasavać hetaje doŭhahodniaje rasterminavańnie doŭhu. Treba viedać, što ŭ spraviu kanversyi abaviazuje hetkaja pastanova: chto nie zaplacić dzvioch čarhovych rataŭ — pracentavych abo kapitaŭvych — z tym bank maje prava parvać kanversyjny dahavor i zažadać splaty doŭhu adrazu.

Kožnamu viedama, što ŭ hrašovym različeńni finansavych instytucyjaŭ z daŭžnikami sentymentu niama i hetyja ŭstanovy karystajuć z usich svaich pravoŭ. Nieakuratnych daŭžnikoŭ padajuć u sud i zyskivajuć krošy z pracentam i sudovymi koštami. Dyk treba viedać, što ŭ spraviu kanversyi abaviazuje točnaja i ŭ terminie splata vyznačanych rataŭ i pracentavych i kapitaŭvych.

Haspadar.

Da ŭ ž n i k i! Čas prysłać padpisku na „CHRYŚCIJANSKŪJU DUMKŪ!“ Pašpiašcyte, bo spynim hazetu! Hrošy prysyłać najlepš „prkazem rozrachunkovym“. Numar našaha konta 63.

Biahučyja spravy mižnarodnaj palityki

Na padstaviu presava-infarmacyjnaha mataryjału možna śćvierdzić, što ũ ciapierašniaj mižnarodnaj palityčnaj sapraŭdnaści paŭstaŭ fakt, jaki stanuŭ na paradak dnia vyrašeńnia i svajej važnaścij sapchnuŭ na bok usie inšyja spravy mižnarodnaj palityki. Hetaj spravaj žyaułajecca damahańnie Niamieččynaj i Italijaj zamorskich kalonijaŭ. I pakul hetaja kolonijalnaja sprava nia vyrašycca, usie inšyja spravy, uklučna z tymi problemami, što adnosiacca da siaredniaj i ũschodniaj Eŭropy, buduć stajac u ciańku i buduć mieć druharadnaje značeńnie.

Ciapier mižnarodnaje pałažeńnie złažyłasia tak, što nia ũschod Eŭropy i ahułam nia častka Eŭropy, ale basejn Mižziemnaha mora i prymorskija kraj Afryki stanutli asiarodždziedziam uvahi i zacikaŭleńnia nia tolki eŭrapejskaj, ale i suśvietnaj dyplomacyi. Niamieččyna z Italijaj pastavili svaje kolonijalnyja damahańni da Anhlilii i Francyji adkryta j vostra: addavajcie ũsie pradvajennyja kalonii ũ Afrycy.

Hetaj spravaj zaniata ciapier usia eŭrapejskaja dyplomacyja i na jaje ũvieš palityčny śviet zvaročvaje ciapier hałoŭnuju ũvahu

ROZNYJA VIESTKI

Z Polšcy

900 tysiać dziaciej, 300 tysiać biezrobotnych. Ahulna-polski kamitet pomačy biezrobotnym, jak śćvierdziŭ minister Kašciałkoŭski, u najciažejšych zimovych miesiacach abymaje svajej apiekaj bołš 300 tysiać biezrobotnych karmiciełaŭ siemjaŭ. Sioleta kamitet padkormlivaje 900 tysiać dziaciej.

Darahija vybary. Na vybary ũ Sojm i Senat, što adbylisia ũ listopadzie 1938 h., urad vydaŭ 1 milion 980 tysiać zł. Ciapier urad padaŭ u Sojm na pačvierdžańnie hetyja raschody.

Napad na palicyju na šlonsku za Olzaj. Nadoviačy českija bajoŭki, jak padaje PAT, napali na dvuch palicejskich u Fryštackim paviecie i ručnymi hranatami śmiarotna abodvych ranili.

Polski pratest prad čechasłavaččynaj. Pradstaŭnik Polšcy ũ čechasłavaččynie 16.XII.1938 h. padaŭ čechasłavaččamu ũradu pratest, u jakim polski ũrad zvaročvaje ũvahu na paŭstaŭšaje pałažeńnie vyklikanaje prociŭpolskimi arhanizacyjami ũ čechasłavaččynie i pierasćierahaje, što dalejšaja hetkaja dziejnaść moža być škodnaj dla suadnosinaŭ Polšcy z čechasłavaččynaj.

Z zahranicy

Pratest savieckaj Rasiei prociŭ budavańnia Vialikaj Ukrainy. Pradstaŭnik Savieckaj Rasiei

ũ čechasłavaččynie padaŭ čechasłavaččamu ũradu pratest prociŭ budavańnia čechami supolna z Niemcami Vialikaj Ukrainy.

Vybary ũ pieršy sojm Zakarpackaj Ukrainy. Hazety padajuć, što wybary ũ pieršy sojm Zakarpackaj Ukrainy adbuducca ũ sarkaviku sioleta.

Vybary ũ Słavaččynie ũ pieršy sojm adbylisia 18 XII.1938 h. Słavacki sojm składajecca z 63 pasłoŭ

Japonska - kitajskaja vajna. Apošnimi časami Japoncam nie ũdajecca vajna z Kitajcami. Kitajcy zaŭziata baroniać svajej bačkaŭščyny i nie paddajucca Japonii. Dasiul Japoncy zabili 823 tysiačy Kitajcaŭ, a Kitajcy zabili 47.135 Japoncaŭ.

Z vajennaha frontu ũ Hišpanii. Apošnimi dniami hien. Franko pavioŭ nastup na republikancaŭ, ale republikancy zaŭziata baroniacca i nie paddajucca.

Mižnarodnaja kanferencyja ũ spravie žydoŭ. Amerykanskaja Federacyja Neosijanistaŭ pačala starańni sklikać mižnarodnuju kanferencyju dzieła vyrašeńnia ciaž-

Vilenskaja chronika

Redaktary „Elty“ i „Lietuvos Ridas“ u Vilni. Nadoviačy adviedali Vilniu redaktary Kovienkaj hazety „Lietuvos Ridas“ i litoŭskaj presavaj ahienicy „Elta“.

Zakryćcio litoŭskaj školy T-va „Kultura“ ũ Vilni. Kiraŭnictva litoŭskaj školy ũ Vilni T-va „Kultura“ atrymała paviedamleńnie, što ũ kancy 1938-39 školnaha hodu škola budzie zakryta. Školnyja ũlaŭy matyvujuc svaju pastanovu ũ hetaj spravie nieadviednaścij školnaha budynku.

Polskija karespandenty z Litvy. Nadoviačy adviedali Vilniu karespandenty polskaj presy z Litvy, jakija abnazjomiušysia z žyćciom u Vilni, pajechali ũ Litvu.

Paštovaja skrynka

Michaš H—č. Piśmo z karespandencyjaj i vieršami atrymali. Premiju Vam vyšlem. Hazetu pašlom usim. Karespandencyju nadrukujem u nastupnym numary. Vieršy razhledzim i dadziom Vam adkaz. Za pryslanaje dziakujem. Pišycie ab usim, što ũ Vas čuvać.

M. Litvin. ũ Vašym piśmie niama adrasu. Padajcie vyrazna svoj adras i pryślicie 1 zł. na pierasyłku, dyk biblija-tečku vyšlem. ũ piśmie paklikajciesia na hety adkaz. Pišycie, što robiać i jak žyvuć vašyja sialanie.

Kryvič. Vašyja vieršy slabavatyja. Pišycie ũ hazetu piśmy ab žyćci ũ Vašaj vakolicy.

P. S—ko. Hazetu pasyłajem—4 ekzemplary. № 31 vystali. Vieršy razhledzim. Pišycie karespandencyi.

A. C kota. Kniški ũ premii možna źmianić. Hazetu pasyłajem tak, jak Vy pakazvajecie.

koha pałažeńnia žydoŭskaha narodu na ũsim śviecie.

Słoviency i Charvaty niezadovoleny ũ Juhasłavii. ũ Juhasłavii niadaŭna adbylisia parلمانckija vybary, u jakich pieramahła ũradavaja partyja. Adnak hetaj pieramahaj sapraŭdnaści zakryć nie ũdajecca. Charvaty i Słoviency damahajucca inšaha ľadu ũ Juhasłavii — damahajucca aŭtancmii. Jany svaje damahańni abasnoŭvajuc hetak: Juhasłavija—pavinna być dziaržavaj troch roŭnapraŭnych i roŭnavartasnych narodaŭ: Serbaŭ, Charvataŭ i Słoviecaŭ. Kožny z hetych narodaŭ na svajej terytorii pavinien mieć poŭnuju aŭtanomiju.

Купляйце „БЕЛАРУСКІ СЯЛЯНСКІ КАЛЕНДАР“

128 бачынаў, багаты і цікавы гаспадарскі і асьветны зьмест. Цана 1 экз. календара 50 гр., хто купляе больш дастае вялікі спуск. Усюды дамагайцеся „Беларускага Сялянскага Календара на 1939 г.“ Галоўны склад: Бел. Книгарня «ПАГОНЯ»: Wilno, Zawalnaja 1.

Padpiska na „Chr. Dumku“ na hod—3 zał., na paŭhodu—1 zał. 50 hr., na try miesiacy—1 zał. Cana asobnaha numaru — 10 hr Adrys Redakcyi i Administracyi: Vilnia (Wilno), Zavalnaja vul. № 1—2.

Redaktor J. POŻNIĄK
Рэдактар Я. ПАЗЬНЯК

Wydawca KS. AD. STANKIEWICZ
Выдавец КС. АД. СТАНКЕВІЧ

Drukarnia Białoruska im. Fr. Skaryny, Wilno, Zawalna 1. — Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны, Вільня, Завальная 1